

Recenzia

Druhý komentovaný prehľad biodiverzity Poľska

Andrzejewski, R. & Weigle, A. (eds). Różnorodność biologiczna Polski. Drugi polski raport – 10 lat po Rio. Wydala Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Warszawa, 2003. 284 str. ISBN 83-85908-75-7. cena neudaná.

Recenzovaná publikácia kolektívu poľských biológov je druhou správou o stave biologickej rôznorodosti Poľska, desať rokov po Rio. Prvá správa bola vypracovaná na podnet UNEP – Programu životného prostredia Organizácie Spojených národov pri príležitosti konania svetového summitu Zeme v Rio de Janeiro v roku 1992 a vydaná Národnou nadáciou ochrany životného prostredia v roku 1993 pod názvom *Polskie studium różnorodności biologicznej*, v ktorej sa po prvý raz analyzoval stav prírody Poľska, jej ohrozenie a tiež potreba i spôsoby jej ochrany. Pojem biologická diverzita sa chápe v zmysle Dohovoru o biologickej diverzite, ktorá bol prijatá r. 1992 v Rio de Janeiro.

Druhá správa bola vypracovaná na podnet či objednávku oddelenia ochrany prírody ministerstva životného prostredia Poľskej republiky a Národnej nadácie ochrany životného prostredia a vodného hospodárstva k druhému svetovému summitu Zeme (Rio + 10) v Johannesburgu v r. 2002. Preto má druhá správa podtitul „Druhá poľská správa – Desať rokov po Rio“. Snahou redaktorov i autorov bolo podať informáciu o zmenách od prvého vydania. Vďaka informačným systémom, vydaniu atlasov, kľúčov, správ a iných publikácií boli potrebné informácie k dispozícii. Správa má komplexný charakter a je prezentovaná v syntetizujúcej forme.

Správa ma tri časti: Stav, Tlak a Reakcia. Prvá časť *Stav* je najobsiahlejšia (má 174 strán) a je zameraná na charakteristiku troch úrovní biologickej diverzity, t.j. úrovne vnútrodruhovej (genetická diverzita), druhovej (rôznorodosť druhov) a naddruhovej (rôznorodosť spoločenstiev, ekosystémov i krajiny). Má 15 kapitol, pričom najviac pozornosti sa venuje druhovej diverzite (spolu 9 kapitol) v jednotlivých systematických skupinách organizmov. Text v každej kapitole je spracovaný podľa jednotnej schémy: všeobecná biologická charakteristika skupiny, druhová rôznorodosť vo forme prehľadnej tabuľky, slovný komentár, hodnotenie stavu poznania, poľské špecifiká a hodnoty, trendy zmien, ohrozenie a problémy ochrany danej taxonomickej skupiny. Na konci je uvedený zoznam literatúry, kde sú takmer výlučne iba poľskí autori (výnimkou sú dve slovenské a dve české práce).

Autori si uvedomujú, že v tejto časti rozdelenie do skupín nezodpovedá celkom aktuálnym systematickým skupinám. Prejavila sa rôznorodosť prístupov autorov. Pre potreby správy rozlíšili dve nadriše (Prokaryota a Eucaryota), v rámci druhej nadriše odlišili 4 riše: huby (Mycetalia), rastliny (Vegetabilia), Protista a živočíchy (Animalia). Na území Poľska sa zistilo **celkove 60 108 druhov organizmov**. Tento počet bude nepochybne ešte vyšší, pretože do zoznamu sa zaradilo iba 300 druhov prokaryotických organizmov, ktoré sa nachádzajú v Poľskej zbierke mikroorganizmov. Do tejto skupiny však patria aj cyanobaktérie/sinice (Cyanobacteria/Cyanophyta) v počte 1.647 druhov. Rias je 12 850 druhov, pričom sa uvádza, že ich počet je len asi 9 100, pretože istá časť opísaných taxónov sú synonymá. Húb je registrovaných 3 630, predpokladaný počet je však až 12 500. Lišajníkov (lichenizovaných húb) je 1 519, no môže ich byť až 1 600 druhov. Machorasty sú spracované v troch samostatných kapitolách: pečeňovky (234 druhov, pravdepodobne až 250 druhov), rohatky (4 druhy) a machy (697 druhov). Uvedené sú aj červené zoznamy a návrhy druhov na ochranu. Naproti tomu plavúne (13), prasličky (10), papraďorasty (52), nahosemenné (10) a krytosemenné sú spracované v jednej kapitole, aj keď v osobitných prehľadných tabuľkách. Diverzita kvitnúcich krytosemenných rastlín (Angiospermae) sa komentuje podľa podtried, celkový počet druhov je 2 405. Protista majú 1 152 druhov, v skutočnosti ich bude až 3 620 druhov. Celá ríša živočíchov je spracovaná v jednej rozsiahlej kapitole (46 strán), celkový počet je

pokračovanie na str. 100